

POLITIKAS REKOMENDĀCIJAS

Pašvaldību un kopienu organizāciju sadarbībai jauniešu dzīves kvalitātes uzlabošanai

2023

Ievads

Šī pārskata mērķis ir sniegt politikas ieteikumus, lai stiprinātu komunikāciju starp pašvaldībām, jauniešu un kopienas organizācijām un sociālajiem uzņēmumiem. Ziņojums apkopo projekta LOCAL-Y-MPACT gūto pieredzi un atziņas, sadarbojoties ar mērķa grupām piecās valstīs.

Rezultāti liecina, ka vietējās kopienās ir ieviesti vairāki mehānismi, kas nodrošina pašvaldību, jauniešu un kopienas organizāciju un sociālo uzņēmumu veiksmīgu sadarbību un labas attiecības (skat. informatīvo materiālu "[Sadarbības veicināšana starp pašvaldībām un kopienu organizācijām, kas darbojas ar jauniešiem](#)"). Tika apkopota virkne labās prakses piemēru, kad jauniešu un kopienas organizāciju un sociālo uzņēmumu sadarbība ar pašvaldības iestādēm rezultējas ar lieliskām iniciatīvām un pozitīviem rezultātiem. Dažās no partnervalstīm tika novērtoti līdzīgi labās prakses piemēri, kas nozīmē, ka tai ir potenciāls tikt ieviestai arī citās valstīs.

Lai apzinātu labās prakses piemērus un apkopotu politikas rekomendācijas, tika veikta sākotnējā izpētē piecās valstīs – Latvijā, Lietuvā, Zviedrijā, Portugālē un Kiprā par to, kāda politika vai tās trūkums regulē pašvaldības iestāžu, jauniešu un kopienas organizāciju un sociālo uzņēmumu attiecības un kādi ir tās trūkumi. Lai uzzinātu mērķa grupu viedokli, kuras veido savstarpējās sadarbības, tika veiktas aptaujas ar jauniešu organizāciju pārstāvjiem un/vai sociālajiem uzņēmējiem, kā arī pašvaldības pārstāvjiem. Apkopotā informācija no dažādiem avotiem sniedz politikas ieteikumus katrai partnervalstij no plašāka skatupunkta.

Identificētie labie prakses piemēri:

- Vietējās stratēģijas jauniešu uzņēmējdarbības attīstībai, tostarp jauniešu sociālā uzņēmējdarbība, un vietējās stratēģijas, plāni un iekšējie rīcības plāni jaunatnes organizācijām ir efektīvi, jo tie ir balstīti uz vietējās kopienas un jauniešu vajadzībām.
- Pašvaldības izvēlas pirkt pakalpojumus no uzņēmumiem, kas pievēršas jauniešu dzīves uzlabošanai savā kopienā.
- Vietējās pašvaldības piedāvā atbalstu jauniešu organizācijām, ja tās tiek uzrunātas. Atbalsts izpaužas dažādos veidos, piemēram, kā konsultācijas, juridiskais, projektu izstrādes vai cita veida praktisks atbalsts.
- Jauniešu organizācijām un sociālajiem uzņēmumiem ir divi atšķirīgi finansēšanas mehānismi, kas garantē, ka finansējumu var saņemt gan jaunatnes un kopienu organizācijas, gan sociālie uzņēmumi.

- Pašvaldības uzņemas "sociālā investora" lomu, ieguldot līdzekļus projektos ar sociālo ietekmi. Šādā veidā vietējās iestādes nodrošina jaunatnes organizācijām un/vai sociālajiem uzņēmumiem nepieciešamos līdzekļus, kļūstot par "investoriem", un pretī jaunatnes organizācijas un/vai sociālie uzņēmumi piedāvā savus pakalpojumus kopienas sociālās labklājības nodrošināšanai. Saskaņā ar šo sistēmu jaunatnes un kopienas organizācijām un sociālajiem uzņēmumiem nav nepieciešams meklēt finansējumu no privātā sektora, kas prasa daudz laika un pūļu un negarantē, ka finansējums tiks piešķirts, kad tas ir nepieciešams.
- Ar pašvaldību un pašvaldību iestāžu atbalstu un iesaistoties kopienas jauniešu organizācijām, kā arī sociālajiem uzņēmumiem tiek veidotas dažādas formālas un neformālas grupas, kas paver iespēju jauniešiem iesaistīties un būt pilsoniski aktīviem. Lai gan šīs grupas atkarībā no valsts tiek veidotas, izmantojot dažādas formas, tomēr tās visas strādā, lai sasniegtu vienu un to pašu mērķi - jauniešu iesaistīšana ideju apmaiņas procesos un veicināt jauniešus izteikt savu viedokli. Šīs grupas var būt dažādas - gan formālas organizācijas, piemēram, Jaunatnes lietu padome, gan neformālas interešu pārstāvniecības grupas.
- Jaunatnes lietu / sociālo uzņēmēju koordinators iecelšana vietējās pašvaldībās. Šī persona darbojas kā kontaktpersona, kas nodrošina saikni starp kopienas organizācijām vai sociālajiem uzņēmumiem un pašvaldību. Tādējādi pašvaldība nodrošina, ka kopienas organizācijas un sociālie uzņēmumi zina, kur vērsties pēc palīdzības, jautājumiem, skaidrojumiem saistībā ar grantu un finansējuma iespējām, kā arī lai lūgtu pašvaldības atbalstu pasākumu organizēšanai vai finansējuma saņemšanai. Šī persona informē plašāk par pašvaldības politiku un nodrošina komunikāciju ar jaunatnes organizācijām un sociālajiem uzņēmumiem. Kopumā šāda persona nodrošina pastāvīgu informācijas apmaiņu starp vietējām iestādēm, jauniešu kopienas organizācijām un sociālajiem uzņēmumiem.

Iepriekšminētie labās prakses piemēri tika apkopoti sadarbojoties ar pašvaldībām piecās partnerorganizāciju valstīs. Šos piemērus var izmantot kā pamatu turpmākai sadarbībai un uz ietekmi vērstām, ilgtermiņa attiecībām starp pašvaldībām, jauniešu un kopienas organizācijām un sociālajiem uzņēmumiem.

Turpmākajās sadaļās tiek sniegtas politikas rekomendācijas, veidojot pašvaldību, jauniešu un kopienu organizāciju un sociālo uzņēmumu sadarbības, kā arī analizēta pašreizējā sadarbību prakse Latvijā, Portugālē, Zviedrijā, Lietuvā un Kiprā.

Politikas rekomendācijas

Nākotnes kopienas ir tās, kuru pamatā ir efektīva vietējo varas iestāžu un iedzīvotāju sadarbība. Lai kopienas attīstītos, tām ir jānodrošina, ka plaukst arī to iedzīvotāji un ka sociālā labklājība ir viena no prioritātēm. Jaunieši ir neatņemama šī procesa sastāvdaļa, un ar viņu palīdzību kopienas veido pamatu savai nākotnei un labklājībai. Iepriekš veiktā analīze pierāda, ka vietējās pašvaldības labi apzinās jaunatnes organizāciju un sociālo uzņēmumu nozīmīgo ieguldījumu nākotnes pasākumos un to, cik svarīgi ir dot jauniešiem iespēju tajos piedalīties. Lai to panāktu, pašvaldības iestādes visās partnervalstīs ir izstrādājušas savas sadarbības vadlīnijas un veidus, pamatojoties uz vietējo kontekstu un vajadzībām.

Lai šo sadarbību stiprinātu vēl vairāk tika izstrādāti politikas ieteikumi, kas palīdzēs uzlabot esošo situāciju un sasniegt abpusēji veiksmīgas, ilgtspējīgas sadarbības starp pašvaldībām un jauniešu kopienu organizācijām un sociālajiem uzņēmumiem.

Politikas rekomendācijas:

- ▶ Pašvaldībā iecelta persona vai cilvēku grupa var pārraudzīt visu saziņu ar jaunatnes organizācijām un sociālajiem uzņēmumiem un palīdzēt tiem sagatavot nepieciešamo informāciju, dokumentāciju un citas juridiskās saistības grantu konkursos. Šī persona vai cilvēku grupa var būt atbildīga arī par konkursu dokumentu juridisko terminu un klauzulu skaidrošanu, lai nodrošinātu, ka visas ieinteresētās personas var pilnībā izprast konkursa procedūras.
- ▶ Lai izvairītos no nevajadzīgas birokrātijas, ir svarīgi vienkāršot grantu piešķiršanas un finansēšanas procedūras, kurās iesaistītas jaunatnes un kopienas organizācijas un sociālie uzņēmumi. Tas varētu ietvert mazāk aizpildāmo dokumentu, mazāk sniedzamo garantiju un minimālu pieprasītās informācijas apjomu.
- ▶ Nodrošināt jaunatnes un kopienas organizāciju un sociālo uzņēmumu līdzdalību vietējās lēmēj institūcijās un augsta līmeņa diskusijās, kā arī neformālās ideju un viedokļu apmaiņas grupās gadījumos, ja apspriežamie jautājumi skar jauniešus vai kopienas sociālo labklājību. Vietējās pašvaldības var motivēt jaunatnes un kopienas organizācijām un sociālajiem uzņēmumiem, lai nodrošinātu to līdzdalību, un viens no veidiem ir pierādījumu sniegšana, ka viņu viedoklis tiek uzklauts un viņu idejas tiek ņemtas vērā.
- ▶ Atbalstīt esošo sadarbību līgumu pagarināšanu starp pašvaldībām, jaunatnes un kopienas organizācijām un sociālajiem uzņēmumiem (pamatojoties uz pierādītu paveiktā darba kvalitāti un ietekmi). Šādā veidā tiks mazināta jaunatnes un kopienas organizāciju un sociālo uzņēmumu nenoteiktība, un tiem tiks dots nepieciešamais laiks, lai veidotu attiecības un iegūtu pašvaldību iestāžu uzticību.

- Izstrādāt rekomendācijas, lai noteiktu galvenos rezultatīvos rādītājus, kas jāizmanto vietējām pašvaldībām, lai ņemtu vērā jaunatnes un kopienu organizāciju un sociālo uzņēmumu īstenoto projektu sociālo ietekmi. (skat. [Rekomendācijas sociālās ietekmes pārvaldībai](#)) Tas veicinās uzticības veidošanos veiksmīgiem projektiem, jaunatnes un kopienas organizāciju un sociālo uzņēmumu sniegtajiem pakalpojumiem un pavērs ceļu turpmākai sadarbībai. Šie rādītāji var būt iesaistīto jauniešu skaits, jauniešu piederības sajūtas veicināšana, attieksmes un vērtību maiņa, prasmju, zināšanu palielināšanās, projekta vai pakalpojuma kopējā ietekme, galalietotāju apmierinātības pakāpe, to jauniešu skaits, kuri gūst labumu no projekta/pakalpojuma, utt. Šie rādītāji var kalpot kā grantu konkursu vērtēšanas objektivitātes nodrošināšanai.
- Pašvaldības var atvēlēt budžetu kapacitātes palielināšanai un neformālajām apmācībām, semināriem gan pašvaldību darbiniekiem, gan jauniešiem, lai apmainītos ar zināšanām, labo praksi un idejām. No šī budžeta var organizēt arī citus neformālās mācīšanās pasākumus un seminārus, piemēram, hakatonus, forumus u.c., lai sniegtu pieejamību un iespēju gan jauniešiem, gan potenciālajiem uzņēmējiem.
- Pašvaldības savā budžetā var atvēlēt noteiktu naudas summu, lai atbalstītu sociālos uzņēmumus vai jauniešus viņu centienos uzsākt uzņēmējdarbību. Pašvaldības var rīkot konkursu, kurā, pamatojoties uz pieejamo budžetu, tiks finansētas inovatīvākās idejas.
- Plānot biežas tikšanās starp pašvaldībām, jauniešu un kopienu organizācijām un/vai sociālajiem uzņēmumiem, lai apmainītos ar idejām un dalītos ar nākotnes redzējumu, vajadzībām un pašreizējām problēmām. Šāda veida saziņa varētu tikt organizēta regulāri un tas ļautu pašvaldībām redzēt organizāciju paveikto darbu un darba kvalitāti, kā arī saprast reālās problēmas un vajadzības.

Visas iepriekš minētās politikas rekomendācijas norāda uz dažādiem līdzekļiem, ar kuru palīdzību var stiprināt un uzturēt sadarbību starp pašvaldībām, jaunatnes un kopienu organizācijām un sociālajiem uzņēmumiem, neraugoties uz izaicinājumiem, ar kurām saskaras katra vietējā pašvaldība. Pamatojoties uz veiktajiem secinājumiem, esošā sadarbība starp pusēm rada iespējas to attīstīt arī turpmāk un veidot tādu sadarbību nākotnē, kurā tiks ņemtas vērā iepriekš minētās iezīmes.

Latvijā pašvaldības atbalsta jauniešu organizācijas, kopienas organizācijas un sociālos uzņēmumus:

- ar resursu nodrošināšanu (transports/pasākumu, biroja telpas)
- ar ekspertīzes sniegšanu (apmācīti jaunatnes darbinieki un eksperti/stažēšanās)
- nodrošinot finansiālu atbalstu (jauniešu iniciatīvu konkursi, hakatonu organizēšana līdzdalības pasākumi, utt.)
- sniedzot stratēģisko atbalstu (pārvaldības uzdevuma deleģēšana NVO)
- citi organizāciju atbalsta veidi

Latvijā darbojas dažādi tiesību akti, kā arī politikas rekomendācijas un stratēģijas, kas regulē attiecības starp pašvaldībām un jaunatnes organizācijām. To vidū ir [Jaunatnes politikas pamatnostādnes 2021-2027](#) un [Eiropas Hartas par darbu ar jaunatni](#) vietējā līmenī īstenošana, kā arī Latvijas Jaunatnes padome sadarbībā ar Izglītības un zinātnes ministriju ir apkopojusi ieteikumus pašvaldībām [darba ar jaunatni sistēmas attīstībai un darba ar jaunatni veikšanai](#). Papildus iepriekš minētajam katrai pašvaldībai ir savas vietējās stratēģijas, plāni un iekšējās rīcības vadlīnijas, kas ir izstrādātas, ņemot vērā vietējās kopienas vajadzības. Gandrīz katrā pašvaldībā darbojas jaunatnes lietu speciālists, kas strādā ar vietējiem jauniešiem. Pašvaldības pienākums ir īstenot darbu ar jaunatni, katra no tām izmanto savu sistemātisku pieeju, piemēram: nosakot atbildīgo nodaļu vai atbildīgos darbiniekus par darbu ar jaunatni īstenošanu; pieņemot darbā jaunatnes lietu speciālistu, kurš plāno, veic un koordinē darbu ar jaunatni; izveidojot jauniešu centru un jauniešu padomi, lai veicinātu jauniešu iniciatīvas, sadarbību, pieredzes apmaiņu un citas jauniešu aktivitātes; paredzot citu kārtību darba ar jaunatni īstenošanai. Kas attiecas uz sociālajiem uzņēmumiem, saskaņā ar Sociālo uzņēmumu likumu pašvaldības tos var atbalstīt vairāk nekā jebkurus citus uzņēmumus, nodrošinot nekustamā īpašuma nodokļa atlaides vai piešķirot resursus izmantošanai bez maksas.

Jaunatnes organizācijas un uzņēmumi var piedalīties konkursos par uzdevumu deleģēšanu. Pašvaldībām Latvijā ir tiesības pieņemt šādu lēmumu un pēc tam noteikt kārtību, kādā tiek izvēlēts uzvarētājs, kas veiks uzdevumu izpildi. Pamatojoties uz šo lēmumu, tiek sastādīts publisko tiesību līgums. Šī ir vienkārša un efektīva procedūra kā pašvaldības Latvijā var deleģēt administrēšanas vai citus uzdevumus organizācijām un/vai fiziskām personām. Tas palīdz jauniešiem un jaunatnes organizācijām uz līdzvērtīgiem noteikumiem piedalīties šajā procesā.

Pētot sadarbību starp pašvaldībām un jaunatnes organizācijām ir pierādījies, ja organizācijas ir uzticamas un spējīgas un ja to sniegtie pakalpojumi ir kvalitatīvi, pašvaldības ir gatavas labprāt sadarboties un sniegt jaunatnes organizācijām telpas un iespēju sniegt savus pakalpojumus sabiedrības labā. Šāds piemērs ir organizācija You+ un tās sadarbība ar Liepājas pašvaldību.

Organizācija pašlaik pārdod savus pakalpojumus Liepājas pašvaldībai, jo ir pierādījusi, ka spēj sniegt pakalpojumus atbilstoši gaidītajam.

Neraugoties uz esošo tiesisko regulējumu un stratēģijām, sadarbība starp pašvaldībām un jaunatnes un kopienas organizācijām var tikt uzlabota. Pamatojoties uz veikto pētījumu un intervijās gūtajiem secinājumiem, ir identificētas divas galvenās problēmas, kas kavē veiksmīgu sadarbību starp pašvaldībām, jaunatnes organizācijām un sociālajiem uzņēmumiem. Viena no tām ir saistīta ar informācijas apmaiņu starp ieinteresētajām pusēm. Piemēram, pieejamā informācija ne vienmēr ir vienkārši atrodama, kā rezultātā jaunatnes organizācijas un sociālie uzņēmumi nav informēti par plānotajiem vai notiekošajiem pasākumiem un līdzdalības iespējām.

Vēl viens būtisks šķērslis, kas tika minēts, ir NVO līdzdalība un iesaiste pašvaldību darbā un dalība tikšanās ar pašvaldībām. Tas pats attiecas uz jauniešu vajadzību, ideju un vēlmju paušanu. Dažkārt šķiet, ka komunikācija starp atbildīgajām personām un jauniešiem ir zudusi un jauniešu vai viņu pārstāvju balss nerasniedz tos, kam ir tiesības pieņemt lēmumus un mainīt esošo situāciju. Interesanti, ka daudzi nemaz nevēlas jaunu politikas rekomendāciju un rīcības plānu izstrādi, tā kā tas bieži vien nozīmē nevajadzīgas birokrātijas pieaugumu, kas jauniešus attur no sadarbības ar pašvaldībām.

Lai veidotu veiksmīgu, ilgtermiņa sadarbību jaunatnes organizācijām un jauniešiem ir nepieciešams pierādīt savu vērtību un spēju strādāt, lai veicinātu savas kopienas sociālo labklājību. Pirms vērsties pie vietējām pašvaldībām, jaunatnes organizācijām un jauniešiem ir svarīgi sakārtot savus vai organizācijas stratēģiskos plānus un, ja iespējams, jāsniedz pierādījumi par piedāvāto pakalpojumu kvalitāti. Uzticība ir jānopelna, un abām pusēm ir jāpierāda, ka tās var viena otrai uzticēties, jo īpaši tad, ja runa ir par kopienas labklājību.

Portugāle

Portugālē, konkrētāk, Bragas pašvaldībā, nav izstrādātas oficiālas jaunatnes politikas, kas regulētu sadarbību starp jauniešiem, sociālajiem uzņēmumiem un pašvaldībām. Tomēr ir pieejami dažādi resursi, tādi kā, zināšanas, finanšu resursi, stratēģiskais un plānošanas atbalsts iniciatīvu īstenošanai, apmācības un prasmju uzlabošana, kas var palīdzēt veidot izveidot veiksmīgas sadarbības. Tāpat kā Latvijā, arī Portugālē pašvaldības var piedāvāt savas telpas vai transporta līdzekļus jauniešu organizācijām un sociālajiem uzņēmumiem.

Tomēr ir arī citi atbalsta līdzekļi, ko Bragas pašvaldība izmanto, lai nodrošinātu jauniešu organizāciju un sociālo uzņēmumu sociālā darba veicināšanu. Jaunatnes organizācijām ir iespēja piedalīties lēmumu pieņemšanas procesos ar jaunatnes padomes starpniecību, bet sociālajiem uzņēmumiem - ar Bragas Sociālā tīkla vai vietējās sociālās darbības padomes starpniecību. Turklāt pašvaldības jaunatnes un sociālie sociālo lietu eksperti piedāvā konsultatīvu, loģistikas, praktisko un juridisko atbalstu, kā arī atbalstu projektu izstrādē.

Bragas pašvaldība ir atradusi mehānismus, lai atbalstītu jauniešu organizācijas un sociālos uzņēmumus, izmantojot dažādus grantus konkrētu pasākumu izveidei vai turpināšanai. Jaunatnes organizācijas var iegūt finansiālus līdzekļus, izmantojot jaunatnes līdzdalības budžetu, savukārt sociālie uzņēmumi var pieprasīt finansējumu no Portugāles valdības pārvaldītajiem sociālajiem grantu mehānismiem. Ir arī gadījumi, kad pašvaldība var darboties kā "sociālais investors" atbalstot konkrētu sociālo iniciatīvu.

Pamatojoties uz sākotnējo izpēti un intervijām ar ieinteresētajām personām, var secināt, ka Bragas pašvaldībā esošie sadarbības mehānismi bieži rezultējas ar veiksmīgiem projektiem un sadarbībām. Viens no tādiem sadarbības piemēriem ir organizācija Cidade Curiosa, kurai ir izdevies izveidot un uzturēt labu sadarbību un attiecības ar pašvaldību vairāku gadu garumā. Pašvaldība pēdējos četrus gadus ir nodrošinājusi viņiem telpas, kur organizācija var īstenot savas aktivitātes, veicinot mācību pasākumus, izmantojot izglītojošas galda spēles. Organizācijas darbības mērķis ir viens no iemesliem, kāpēc pašvaldības kultūras un jaunatnes departaments ir atbalstījis šo iniciatīvu.

Izpēte liecina, ka ir turpmākās politikas rekomendācijas var palīdzēt uzlabot sadarbības iespējas un atrisināt esošās sistēmas trūkumus. Tika novērots, ka pašlaik spēkā esošie mehānismi lielākoties atbalsta labi pazīstamas organizācijas, nedodot iespēju jaunām organizācijām un uzņēmumiem, kam bieži vien ir jācīnās, lai pierādītu sevi un mēģinātu sadarboties ar pašvaldību. Dažos gadījumos pašvaldība izvēlējās izbeigt esošo partnerību un pārņemt kontroli pār īstenojamajām aktivitātēm vai arī mainīt partnerības noteikumus un atteikties no sākotnējā mērķa, lai tas labāk atbilstu tās interesēm.

Daži no respondentiem ir minējuši, ka jaunatnes politika būtu jāierosina jauniešiem, nevis otrādi kā tas notiek šobrīd, kad pašvaldība nosaka un pieņem dažādus jaunatnes politikas virzienus. Līdzīga situācija tiek novērota saistībā ar ikgadējo jaunatnes budžetu, tas tiek nodots jaunatnes organizācijām komentāriem un ieteikumiem tikai tad, kad par to jau ir nobalsojusi un apstiprinājusi pašvaldības dome, tādējādi nedodot iespēju veikt izmaiņas pat tad, ja teorētiski organizācijām tiek sniegta šāda iespēja.

Zviedrija

Vairāki veiksmīgi sadarbības piemēri ar jaunatnes organizācijām Zviedrijā ir sastopami Dalarnas reģionā, kas ir apņēmis kļūt par Zviedrijas draudzīgāko reģionu jauniešiem. Vietējās iestādes tiecas veidot Dalarnu par reģionu, kurā jaunieši var attīstīties, justies iesaistīti un pilnvaroti, kā arī atrast labas iespējas, kas mudinās viņus palikt reģionā.

Šī iemesla dēļ Dalarnas reģions ir uzņēmis ieviest jaunatnes stratēģiju laikposmam no 2021. līdz 2024.gadam, kas veicinās jauniešu iesaisti visās reģiona pašvaldībās. Šīs stratēģijas izstrādē piedalījās septiņi jaunieši, kuri tika nolīgti par padomdevējiem. Stratēģijā ir izklāstīti četri galvenie mērķi, kas būtu jāņem vērā visās politikas jomās un pasākumos:

- Jauniešiem ir jābūt iespējai ietekmēt savu dzīvi, pašvaldības, kurā viņi dzīvo, attīstību, un jauniešu viedoklis ir jāņem vērā visos jautājumos, kas viņus skar.
- Jauniešiem jābūt pieejamām labām iespējām nodrošināt labu un vienlīdzīgu fizisko, garīgo un sociālo veselību.
- Jauniešiem jābūt labām iespējām dzīvot, studēt un strādāt, ņemot vērā viņu intereses un stiprās puses, neatkarīgi no tā, kur reģionā viņi dzīvo.
- Jauniešiem jābūt labām iespējām aktīvi iesaistīties pārejā uz klimatam draudzīgu reģionu.

Papildus jaunatnes stratēģijai, kas balstās arī uz visaptverošo Dalarnas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģiju, politikas pamatā ir arī ANO Konvencija par bērna tiesībām, kas kopš 2020.gada Zviedrijā ir ieviests kā likums.

Attiecībā uz sociālo uzņēmējdarbību Dalarnas reģionā ir izstrādāta "Programma sociālās uzņēmējdarbības attīstībai Dalarnas reģionā", kas nosaka pamatu tam, kā reģions var veicināt sociālo uzņēmumu attīstību. Šajā stratēģijā ir ietverts reģiona redzējums par jaunu sociālās uzņēmējdarbības uzņēmumu izveides iespēju nodrošināšanu, skaidri nenosakot sadarbības vai atbalsta ietvarus šiem uzņēmumiem.

Lai gan iepriekš minētie faktori rada labvēlīgu vidi sadarbības veicināšanai starp vietējām pašvaldībām, jaunatnes organizācijām un sociālajiem uzņēmumiem, daži uzlabojumi, ko iespējams veikt ar politikas rekomendācijām, ļautu veidot spēcīgāku un efektīvāku sadarbību. Publiskā iepirkuma dokumentos un citos grantu konkursos varētu iekļaut klauzulas, kas ļautu sociālajiem uzņēmumiem un jaunatnes organizācijām piedalīties iepirkuma procedūrās, kuras attiecas uz to kompetences jomām. Tas pavērs iespējas sadarbībai starp vietējām pašvaldības iestādēm un jaunatnes organizācijām un/vai sociālajiem uzņēmumiem. Jaunatnes organizāciju vai sociālo uzņēmumu iniciatīvu/darbību vienreizējs vai īstermiņa finansējums bieži vien rada nenoteiktību, jo organizācijām katru gadu atkārtoti jāpiesakās vieniem un tiem pašiem grantu projektu konkursiem, kas iespējams darbojas kā sadarbību kavējošs faktors. Tā vietā jaunas politikas rekomendācijas varētu veicināt tādu iniciatīvu ilgtermiņa finansēšanu, kuras ir pierādījušas pozitīvus rezultātus un veiksmīgu ilgtermiņa sadarbību.

Lietuvā Traķu pašvaldība tiecas kļūt jauniešiem draudzīgāka, kā to atklāj pašvaldības moto. Traķu pašvaldība vēlas radīt jauniešiem iespējas darboties savā teritorijā un stiprināt vietējo identitāti. Jau šobrīd jaunieši un pašvaldība sadarbojas, tā kā Jaunatnes lietu padome sastāv no 10 locekļiem, no kuriem puse ir pašvaldības administrācijas un domes pārstāvji, bet otra puse - jauniešu pārstāvji, savukārt Traķu rajona pašvaldībā šobrīd tiek veidots starpdienestu sadarbības tīkls jaunatnes politikas jomā.

Turklāt Lietuvā ir izveidots jaunatnes lietu koordinators amats, kas ir pašvaldības amata vieta, kura uzdevums ir palīdzēt pašvaldību iestādēm izstrādāt un īstenot pašvaldību jaunatnes politiku. Koordinators ir atbildīgs par sadarbības attiecību veidošanu un uzturēšanu starp pašvaldības politiķiem, ierēdņiem, jauniešiem un organizācijām, kas strādā ar jaunatni, cenšas iesaistīt jauniešus attiecīgo lēmumu pieņemšanā, kā arī plāno un īsteno pašvaldības programmas un pasākumus, kas vērsti uz jauniešiem.

Traķu pašvaldības sabiedrisko organizāciju padome ir valsts iestāde, kas darbojas ar mērķi nodrošināt un veicināt kopienas organizāciju līdzdalību attīstības politikas noteikšanā, veidošanā un īstenošanā. Šī iestāde ir atbildīga par priekšlikumu iesniegšanu attiecībā uz dažādu vietējo organizāciju darbības veicināšanu, kā arī finansējuma vajadzībām un iniciatīvām vietējās kopienas labklājības veicināšanai.

Kā minēts veiktajās intervijās, Lietuvā, Traķu pašvaldībai ir pastāvīga partnerība ar jumta jaunatnes nevalstiskajām organizācijām (JNVO) - Lietuvas Jaunatnes organizāciju padomi (LiJOT) un Pasaules lietuviešu jaunatnes savienību. Šī partnerība izpaužas kā konsultācijas dažādu jaunatnes politikas pasākumu īstenošanas laikā. Turklāt NVO, kas ir izveidojušas sadarbības ar pašvaldību, īsteno projektus, kuros iesaista jauniešus. No savas puses Traķu pašvaldība min, ka sadarbība ir vieglāka, ja jaunieši darbojas organizācijās un izsaka savas vajadzības kā daļa no organizācijas, nevis individuāli.

Kiprā atšķirībā no pārējām partnervalstīm politikas priekšlikumus izstrādā ministrijas, tos apspriež ministru padomē un apstiprina vai noraida Pārštāvju parlaments, un pašvaldībās ir izpildinstitūcijas, nevis politikas reformu vai ieteikumu izstrādes iestādes. Jaunatnes organizācijas un jauniešu grupas var ierosināt iniciatīvas vietējā līmenī, cerot, ka vietējās kopienas būs labvēlīgākas vietējiem jauniešiem.

Organizācija, kas atbild par jaunatnes stratēģiju un politikas reformām valstī, ir Kipras Jaunatnes padome (ONEK). ONEK ir publiska juridiska persona, kas kopš 2017.gada ir atbildīga par Kipras Valsts jaunatnes stratēģijas 2017-2022 īstenošanu un koordinēšanu. Šis ir pirmais jaunatnes politikas dokuments jauniešiem. Lai gan jaunatnes stratēģijas pieņemšana ir pozitīvs solis, tomēr jāturpina strādāt ar citām politikas vadlīnijām tādās jomās kā izglītība, pārvaldība un finansiālais atbalsts. Galvenā uzmanība jaunatnes stratēģijā ir pievērsta jauniešu uzņēmējdarbībai, radošumam un inovācijai, tomēr nav pieminēta sociālā uzņēmējdarbība kā līdzeklis sociālās nevienlīdzības novēršanai un sociālās iekļaušanas veicināšanai.

Pamatojoties uz Eiropas hartu par jauniešu līdzdalību vietējā un reģionālajā dzīvē, Kipras Jaunatnes padome sadarbībā ar Kipras Pašvaldību un kopienu savienību strādā pie tā, lai veicinātu Kopienas jauniešu padomju izveidi un darbību. Pašvaldību un kopienu jauniešu padomju uzdevums ir sniegt konsultatīvu atbalstu vietējām iestādēm, jo to mērķis ir reģistrēt un veicināt jauniešu ierosinājumus par to, kas viņus skar un ietekmē, un sniegt tos vietējām iestādēm. To uzdevums ir veicināt pastāvīgu un būtisku saikni un dialogu starp vietējām pašvaldībām un jauniešiem, lai pašvaldības un kopienas varētu apzināt jauniešu intereses un problēmas un risināt tās vislabākajā veidā.

Pašvaldību un kopienu jaunatnes padomēm ir jā sagatavo gada rīcības plāns un budžets, pievēršoties jaunatnes jautājumiem, un jāierosina politika, kas veicinās jaunatnes jautājumu risināšanu vietējās pašvaldībās. Tās var arī sniegt ierosinājumus un priekšlikumus par infrastruktūras projektu īstenošanu, kā arī par citiem pasākumiem, kas var uzlabot jauniešu dzīvi dažādās pašvaldībās. 2021.gada aprīlī Kiprā darbojās 28 pašvaldību jauniešu padomes un 10 kopienu jauniešu padomes. Tomēr nav pierādīts, ka šīs padomes būtu ietekmējušas kādu jaunatnes politiku vai ka tām būtu pilnvaras ietekmēt vietējās pašvaldības darbu jaunatnes jautājumos. Šīs padomes nav iesaistītas, kad tiek pieņemti lēmumi centrālās valdības līmenī, un, kad pašvaldības tiek aicinātas izteikt savu viedokli valsts līmenī, tās iepriekš neapspriežas ar kopienu jaunatnes padomēm pat tad, ja jautājums tieši skar jauniešus.

"Young Cities", kas ir ONEK iniciatīva ir veiksmīgs jauniešu un pašvaldību sadarbības piemērs. Tās mērķis ir izstrādāt un īstenot politikas ieteikumus, ko var ieviest arī citās pašvaldībās. Programmas pamatā ir metodoloģiskā pieeja "Think and Do Tank", kas iesaista jauniešus no dažādām Kipras kopienām, lai radītu jaunas idejas. Pieredzējušu mentoru uzraudzībā jaunieši tiek aicināti apmainīties ar idejām un problēmām, ierosināt konkrētus risinājumus dažādiem izaicinājumiem un radīt sinerģiju kopīgai rīcībai savās kopienās. Šajās apspriedēs jaunieši var realizēt savas idejas un organizēt pasākumus ar citu dalībnieku, mentoru palīdzību. Programma saved kopā vietējās pašvaldības un/vai kopienu padomes ar vietējiem jauniešiem, dodot viņiem iespēju ierosināt rīcības plānus ar ieteikumiem un priekšlikumiem, kā veicināt jauniešu aktīvu iesaistīšanos vietējās kopienās. Kopumā, pat ja jaunatnes organizācijas vai jaunieši ir aktīvi vietējās kopienas locekļi un meklē finansējumu, pašvaldībām nav ne pilnvaru, ne budžeta, lai tieši iepirktu jaunatnes organizāciju pakalpojumus.

Viens no veiksmīgiem sadarbības piemēriem ir Agios Dometios un pašvaldības jauniešu padomes sadarbība. Jauniešu padomes priekšsēdētājs ir arī pašvaldības valdes loceklis un tieši sazinās ar valdi, informējot par tās vajadzībām un iniciatīvām. Šajā procesā pašvaldība atbalsta jauniešu padomes īstenotos pasākumus un var palīdzēt arī finansiāli. Pašvaldība piedāvā savas telpas jauniešu padomes pasākumiem bez nomas maksas un aicina jauniešu padomi piedalīties tās pasākumos.

Par projektu

Projekta "LOCAL-Y-MPACT" mērķis ir stiprināt sadarbību starp kopienās balstītām jaunatnes organizācijām, sociālajiem uzņēmumiem un vietējām pašvaldībām, kā arī attīstīt sociālo uzņēmējdarbību kā efektīvu instrumentu ekonomiskās nevienlīdzības mazināšanai, sociālās iekļaušanas un integrācijas veicināšanai ilgtspējīgas sabiedrības veidošanā un aktīvas līdzdalības veicināšanai pilsoniskajā sabiedrībā. Projekta partneri sadarbojas ar reģioniem un pašvaldībām savās valstīs: Latvijas Sociālās uzņēmējdarbības asociācija izveidoja partnerību ar Talsu pašvaldību, Zviedrijas organizācija "SE-FORUM" - ar Dalarnas reģionu, Portugāles jauniešu organizācija "CXJV Conexão Jovem Associação" sadarbojas ar Bragas pašvaldību, Kipras izglītības un pētniecības centrs "Synthesis" izmēģina projekta pieeju Aglandijas (Aglantzia) pašvaldībā, savukārt Lietuvas partneri Geri Norai LT ir izvēlējušies Traķu (Trakai) rajona pašvaldību. Eiropas Savienības finansēts. Paustie viedokļi un uzskati atspoguļo autora(-u) personīgos uzskatus un ne vienmēr sakrīt ar Eiropas Savienības vai Eiropas Izglītības un Kultūras izpildaģentūras (EACEA) viedokli. Ne Eiropas Savienība, ne EACEA nenes atbildību par paustajiem uzskatiem.